

Årsrapport för Folkhälsoarbete 2024

Stadsområde Sydväst

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	2
2	BAKGRUND	2
3	BEFOLKNINGENS BEHOV OCH LOKALA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	3
4	MÅLOMRÅDEN	3
4.1	ÖKA MÖJLIGHETERNA TILL EN GOD START I LIVET OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR	3
4.2	ÖKA DEN PSYKISKA HÄLSAN.....	9
4.3	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR DELAKTIGHET, INFLYTANDE OCH TILLIT	12
4.4	FRÄMJA HÄLSOSAMMA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER	15
4.5	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ÅLD RAND E MED LIVSKVALITET	19
5	ÖVERGRIPANDE REFLEKTIONER	21
6	EKONOMISK REDOVISNING	22

1 INLEDNING

Det övergripande målet för Sveriges nationella folkhälsopolitik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsoarbetet ska utgå från övergripande strukturella förhållanden så som befolkningens livsvillkor och hälsa. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov. Göteborgs Stad, socialnämnd Sydväst samt delregional nämnd Göteborg (DRNG) har tecknat avtal om lokalt folkhälsoarbete från 1 januari 2023 till 31 december 2025. I avtalet finns reglerat att en handlingsplan med gemensamt prioriterade områden ska tas fram för det lokala folkhälsoarbetet. Årsrapporten utgår från de prioriterade områden som förenar SN och DRNG. Uppföljning sker årligen.

Årsrapporten ska även följa de målområden och dokument som anges i avtalet:

- Göteborgs Stads styrdokument för folkhälsoarbete (budget, Göteborgs Stads program för en jämlik stad med flera).
- Västra Götalandsregionens styrdokument för folkhälsoarbete (budget, regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 med flera).

2 BAKGRUND

Arbetet med att förbättra folkhälsan kräver gemensamma insatser i samverkan med olika samhällsaktörer och mellan olika nivåer likaså som med olika huvudmän. Arbetet handlar både om insatser som förbättrar folkhälsan generellt och särskilda insatser riktade till de grupper boende i stadsområdet där både hälsan och dess förutsättningar är avsevärt sämre. En ökad jämlikhet i hälsa och livsvillkor är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Årsrapporten anger folkhälsoarbetets riktning och baseras på insatser med det övergripande nationella målet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen samt sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Detta ska ske utifrån ett rättighetsbaserat arbete med vägledning av FN:s konvention om barnets rättigheter samt mänskliga rättigheter. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov.

3 Befolkningens behov och lokala förutsättningar

Vi har analyserat stadsområde Sydvästs olika områden utifrån socioekonomi/livsvillkor och vi ser liksom tidigare tydliga kopplingar mellan livsvillkor och hälsa. Utifrån befolkningsstatistik och utifrån statistik hämtat från enkäten ”Hälsa på lika villkor” ser Stadsområde sydvästs befolkning ut att vara välmående som helhet men ju mindre områden vi granskar desto tydligare framträder att det finns stora skillnader bland befolkningen i livsvillkor och hälsa. Befolkningen i delar av Centrala Tynnered samt delar av Frölunda Torg-Tofta har fortsatt stora behov och arbete som redan görs i dessa områden behöver bibehållas och utvecklas. Vi har också börjat uppmärksamma befolkningen i mellanområdet Stora Högsbo i större utsträckning än tidigare, specifikt i Högsbohöjd och i Högsbotorp. Vi har även börjat att uppmärksamma mindre områden i Askim där vi ser att den kan finnas större behov av olika insatser.

Barn och unga är fortsatt en prioriterad målgrupp med extra fokus på de som bor i områden som har socioekonomiska utmaningar men också avseende frågor som rör alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Tillsammans med övriga stadsområden har vi som tidigare arbetat med fokus på grundskoleelevers- samt studenters psykiska hälsa och under 2024 har vi även börjat arbeta med att skapa förutsättningar för ökad psykisk hälsa för vuxna personer.

Under året har inte alla insatser utifrån handlingsplanen kunnat genomföras av olika anledningar men andra insatser har tillkommit. I tabellen nedan redogörs för de insatser som har genomförts. De olika insatserna kan gå in under olika målområden men beskrivs under ett av områdena.

4 MÅLOMRÅDEN

4.1 Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor

En god start i livet är avgörande för barns livsvillkor och hälsa, både under uppväxten och senare i vuxenlivet. Att barn tillgodogör sig en god utbildning, lever i en trygg social miljö med trygga ekonomiska villkor påverkar deras livsvillkor och möjligheter senare i livet.

4.1.1 Strategi för att uppnå målområdet

Samverkan mellan olika aktörer (såsom kommun, region och civilsamhälle) är centralt för att skapa goda uppväxtvillkor. Genom att arbeta tillsammans kan barns och familjers behov tillgodoses bättre. Att arbeta främjande med insatser som bidrar till att stärka individer är centralt i folkhälsoarbetet. Under året har vi valt att lägga fokus på ANDTS - preventivt arbetet inom målområdet. I stället för att göra

många små insatser är målsättningen att göra några få större för att få en större effekt men också att ha fokus på långsiktighet i de olika arbetena.

Insats och målgrupp	Aktörer	Resultat/analys
Extra insatser för ökad trygghet och trivsel på Frölundaskolan - ett arbete som påbörjades 2023 och planeras fortsätta 2025. Alternativ Till Våld (ATV)-utbildning: 8 personer. 3 x 2 heldagar samt halvdag för elevhälsoteamet och skolledning samt halvdagsutbildning för all personal. Tema att arbeta våldspreventivt i skolan och att möta barn utifrån en psykologisk förståelse för bakomliggande orsaker till våldsproblematik. Även en metod implementeras som handlar om att arbeta med barn som använder våld. I elevenkäter lyftes att rasism är/var ett problem på skolan och det stämmer även med det som elever berättat. Utbildning för all personal på studiedag med inhyrd föreläsare för att höja personalens kompetens kring rasism. Föreläsaren är författaren till boken "Bryt mönstret". Arbetet har också skett med mål att förhöja elevernas upplevelse av att vara i skolan. Detta har i praktiken inneburit: Frölundaloppet, uppstart av trygghetsråd och ökad elevdelaktighet, närmare beskrivning under resultat/analys.	Grundskoleförvaltningen/ Frölundaskolan	Elevernas upplevelse av att vara i skolan. Trivsel och delaktighet: - Frölundaloppet; ett evenemang där det delades ut medaljer och diplom till eleverna, det bjöds på popcorn och glass efter de sprungit och stärker därigenom elevernas motivation och positiva upplevelse. Det skapade positiva relationer mellan elever och personal och elever emellan. - Uppstart av ett trygghetsråd där eleverna deltar i trygghetsarbetet, det kommer att anordna en heldagsutbildning för trygghetsrådet under 2025. - Ökat elevdelaktigheten i skolans elevcafé där klasserna i åk 6–9 ansvarar för cafét varje fredag och i samarbete med hemkunskapen bakar och säljer fika. En omröstning kring skolans färger har genomförts och i samband med presentationen av

		resultatet anordnades en fest på skolan där elevernas initiativ var betydelsefullt. I den trivselenkät som skolan gör syns en positiv förskjutning kring flera parametrar, det anses dock att det är för tidigt att dra slutsatser kopplat till arbetet och kommer analysera det närmare när ytterligare en enkätomgång är gjord.
Fortsätta att utveckla det ANDTS preventiva arbetet samt hitta former för samverkan, med fokus på målgruppen barn och unga. Med hjälp av en extra resurs på 80 % har det ANDTS-förebyggande arbetet utvecklats. Fokus har varit på att nå fler föräldrar. Framförallt genom föräldraföreläsningar på skolor och utveckling av kommunikationen kring ANDTS till föräldrar. Inköp av 2000 samtalskortlekar har gjorts. De syftar till att barn och föräldrar ska få igång samtal hemma som stärker relationen och främjar att föräldrar kan prata med sina barn om ANDTS. Därigenom kan debut och användning av ANDTS förebyggas bland unga. Fler medarbetare har kunnat ta del av information och nyheter samt möjligheter till kompetenshöjning inom ANDTS. Utvecklingsarbetet för fritidsenheterna som påbörjades 2023 har fortsatt och följs upp under 2024.	Socialförvaltningarna Grundskoleförvaltningen Polis Samverkan finns mellan SF Sydväst, polis, Härryda kommun och Mölndal kommun (polisområde Syd).	En struktur för samverkan över staden håller på att utformas. Ett nätverk har bildats för erfarenhetsutbyte. Gemensam föreläsning (Polis och SF sydväst) har tagits fram och används när besök på skolornas föräldramöten genomförs. Samtalskortlekar delas bland annat ut i samband med föräldraföreläsningar. Struktur för information och nyheter har tagits fram och anpassats för olika verksamheter. Fritidsenheterna arbetar ANDTS-förebyggande med fokus på de metoder som har evidens i forskningen och flera mötesplatser uppger att deras ANDTS-förebyggande arbete har stärkts efter insatsen.

Ungas delaktighet: Fyra feriearbetare i gymnasieålder har genomfört en enkätundersökning som syftar till att ge en bättre bild av hur vi kan kommunicera om ANDTS med ungdomar. En workshop på temat ANDTS arrangerades på demokratidagen där ungdomar samtalade med politiker och tjänstemän.		Ungas delaktighet: Ungas delaktighet är en viktig faktor i arbetet för att skapa drogfria och hälsosamma samhällen. Genom att engagera unga i det drogförebyggande arbetet kan vi inte bara skapa en mer relevant och effektiv strategi, utan också stärka ungas känsla av ansvar och inflytande över sin närmiljö. Resultatet av enkäten stämde överens med den kunskap och de tankar som arbetet hade, men det gav också nya insikter.
Visor från världen Ett koncept inspirerat av Lullaby project som tidigare testats på Familjecentralen Trädet. Det har syftat till att använda sång i det språkfrämjande arbetet. Opaltorget bibliotek ha planerat och genomfört arbetet. Föräldrar rekryterades med hjälp av Familjecentralen Opaltorget, bokstart och Opalkyrkan. Tillsammans med musikpedagoger fick alla deltagande föräldrar hitta visor från sin barndom och på sitt språk som gruppen sedan lärde sig.	Kulturförvaltningen/ Biblioteket Opaltorget	Totalt blev det sånger på 10 olika språk. Tillsammans har de sjungit och lärt sig 19 olika sånger samt använt tecken som stöd (TAKK). Sångerna spelades in så att alla föräldrar fick med sig ett mp3 paket som minne. Träffarna bidrog till nya relationer och att i större utsträckning sjunga med sina barn. Upplevelsen är att arbetet bidragit positivt till relationerna mellan barnen och deras föräldrar samt mellan föräldrar. Arbetet planeras att fortsätta även 2025 då personalen och deltagarna upplevt det positivt.
Kulturskapande fritidsaktiviteter under lov riktat mot barn i områden med socioekonomiska utmaningar. Kulturskolan har framförallt förlagt årets lovverksamhet till Tynnered, Frölunda och Högsbo. Aktiviteter inom bild och form, musik, drama, musikproduktion och dans. Aktiviteterna har gjorts både	GSF/Kulturskolan	Aktiviteternas form och innehåll, kontinuiteten i verksamheten och samverkan med aktörer i området ger fina synergieffekter, som stärker lov- och fritidsverksamheten vad gäller eget skapande och nya sociala sammanhang enligt personalen på Kulturskolan. Många av deltagarna har inga befintliga fritidsaktiviteter, men uppskattar oftast det som

med och utan anmälan. Kulturskolan har även haft aktiviteter direkt riktade till fritidshem. Under höstlovet smygstartade kulturskolan en ny öppen ateljé på Frölunda Kulturhus, för barn och unga, 9–18 år. Aktiviteterna pågick måndag-fredag.		de provar. Tanken är att barn och unga vågar efterfråga mer, och själva initiera aktiviteter. Stadsområdets olika verksamheter erbjuder flera lovverksamheter med olika inriktning. Arbetet med att hänvisa till varandras aktiviteter och att samarbeta runt olika idéer och aktiviteter har varit en viktig del. Genom dialog med barnen och andra verksamheter skapas trygghet och trivsel, som bidrar till att barnen kan hitta rätt och finna aktiviteter som är meningsfulla.
Införa GoFaR – Gemensamt ordnat fysisk aktivitet på recept på skolorna i sydvästra Göteborg. En processledare tillsattes för införandet av GoFaR (Gemensamt ordnat Fysisk aktivitet på Recept) på 50 % från elevhälsan som tillsammans med en medarbetare på Centrum för fysisk aktivitet drev arbetet framåt. Skolsköterskorna på pilotskolorna har förskrivit FaR och samverkan med Primärvårdsrehab har inletts för att möjliggöra gemensamt arbete kring elever som behöver extra stödinsatser. Kartläggning av förskrivning från skolsköterskorna i Sydväst och behov av stöd har genomförts. Läs mer om GoFaR på: https://generationpep.se/sv/inspirationsbanken/gofar-gemensamt-ordnad-fysisk-aktivitet-pa-recept-3669/	GSF/Elevhälsan och VGR/Centrum för fysisk aktivitet	Ett nytt FaR recept har tagits fram som inkluderar informationstext till eleven. Även broschyrer för att beskriva FaR för vårdnadshavare och en motiverande träningsdagbok för elever har tagits fram i samverkan med kommunikatör och ledning inom ”Elevhälsans medicinska insats”. Kartläggningen visar att det skrivs relativt få recept. Och att de allra flesta (18 av 26) hade önskat skriva fler recept men det som hindrar dem är bland annat kunskap om hur receptet kan användas och att samverkan med vårdnadshavare inte fungerar. Elevhälsocheferna i hela Göteborg ser att GoFaR är ett arbete som är värt att satsa på och resultatet av projektet är en stadenövergripande satsning på GoFaR. Värdefull information från GoFaR utvecklingsarbete i Sydväst kommer ligga till grund för satsningen i Göteborgs stad och arbetet

		i sydväst kommer utvecklas vidare tillsammans med involverade medarbetare från arbetet Utvecklingsarbetet har lett till stor förändring och lagt en grund för fortsatt arbete med att skapa vårt GoFaR Gbg tillsammans trots vissa utmaningar. Utmaningarna bestod av att arbetet med GoFaR på pilotskolorna försvårades av att skolorna har haft tuffa neddragningar som behövt stå i fokus. Arbetet med att införa GoFaR har behövt synkas med implementering av andra utvecklingsinsatser på skolorna. GoFaR har därför inte fått det fokus som var tänkt från början.
Införa en morgonstund på Vättnedalsskolan med frukostservering och hälsofrämjande teman. Koncept ”Morgonstund” togs fram och fungerade väl i samverkan mellan beröra verksamheter. Personalen serverade frukost samt ordnade hälsoteman. Exempelvis hade de tandborstning efter frukosten.	SF Sydväst, Reningsborg och GSF/Vättnedalsskolan	Konceptet utvecklades under 2023/2024 från att tidigare varit enbart frukostservering. Ett uppskattat utvecklingsarbete som bidrog positivt till skolans trivsel pågick till juni 2024 och därefter varit uppehåll. Uppehållet beror på att personal som drev arbetet slutat sin anställning. I och med att verksamheten är i andra lokaler och det varit stökigt valde rektor att lägga ner morgonstunden tills vidare.

4.1.2 Analys/reflektion

Grundskoleförvaltningen är en bra part att samverka med gällande barn i skolåldern. I år har det varit svårt att komma framåt i frågor som rör folkhälsa då verksamheten verkar ha prioriterat annat. Det är svårt att få till ett bra samarbete när berörda personer i andra förvaltningar inte hinner med.

Det har under året varit framgångsrikt att fokusera UL folkhälsas arbetstid på några områden och att fördjupa arbetet istället för att driva många mindre insatser. Att ha en extra resurs för ANDTS – preventivt arbete ses som en nödvändighet för att kunna få kraft i de frågorna. Alla frågor som finns inom fältet ryms inte i arbetstiden för UL folkhälsa. ANDTS området är stort och för att få till ett effektivt och framgångsrikt arbete behövs tid för att vara insatt i dessa omfattande områden.

4.2 Öka den psykiska hälsan

Psykisk hälsa kan beskrivas som en tillgång eller resurs som gör det möjligt för människor att må bra och gör det möjligt för oss att uppnå vår fulla potential. Arbetet med att stärka den psykiska hälsan innebär både främjande och förebyggande arbete i hela befolkningen. Det kan innefatta insatser som både främjar psykiskt välbefinnande samt insatser som förebygger suicid.

4.2.1 Strategi för att uppnå målområdet

Skapa förutsättningar för människor att mötas och motverka ofrivillig ensamhet.

Insats och målgrupp	Aktörer	Resultat/analys
Självhjälpsgrupper i stadsområde Sydväst I en Självhjälpsgrupp samlas personer kring ett tema utifrån en pedagogisk metod som kallas ”Rundan”. En Igångsättare är med de tre första gångerna för att introducera metoden. Självhjälpsgrupper bygger på frivillighet och ömsesidig respekt och är religiöst och politiskt obundna. Att gå en Självhjälpsgrupp är gratis. Självhjälp är ett komplement och/eller ett alternativ till etablerade vårdåtgärder men inte ett substitut för professionell hjälp	Föreningen Självhjälpshuset Solkatten, Flatåskyrkans Församling, Västra Frölunda Pastorat, Socialförvaltning Sydväst	Behovet av att främja psykisk hälsa är angeläget. Det finns i dag en växande insikt om vikten av att främja gemenskap och motverka ensamhet, ett folkhälsoproblem som liknas vid rökning och övervikt (Högskolan Skövde och Västra Götalandsregionen, 2022, Främja hälsa och förebygg ofrivillig ensamhet). Att se Självhjälpsgrupper som ett av flera verktyg för att främja psykisk hälsa är därför relevant. Förhoppningen är att invånare i Sydväst hittar till Självhjälpsgrupper som startar 2025 och att några även blir Igångsättare. Ett gott resultat är den goda samverkan som har vuxit fram mellan parterna i IoP för att öka den psykiska hälsan i stadsområde Sydväst.

För information om Självhjälpsgrupper se https://sjalvhjalp.com Ett Idéburet- och offentligt partnerskap (IoP) har stiftats i syfte att tillgängliggöra Självhjälpsgrupper i Sydväst. Målgruppen är invånare från och med 18 år. IoP trädde i kraft 2024-12-01 men samverkansprocessen har pågått hela 2024 där utvecklingsledare Folkhälsa har varit drivande.		
Ofrivillig ensamhet en djupdykning på personer i arbete som upplever ensamhet. Under hösten 2024 genomfördes en kartläggning av aktiviteter i sydväst som ämnar att minska ofrivillig ensamhet samt en enkätundersökning för att få fram idéer och stöd i hur folkhälsoarbetet kan rikta insatser anpassade till människor i arbetsför ålder som upplever ofrivillig ensamhet. Enkäten skickades ut till anställda på socialförvaltningen Sydväst samt till Poseidons medarbetare. Arbetet genomfördes av en student vid Karlstad universitet som handleddes av UL Folkhälsa. Därmed har även dialog med universitetet förts.	SF Sydväst, Poseidon	En kartläggning är gjord där det blev synligt att de aktiviteter som görs riktar sig till daglediga och äldre. Det blev tydligt att aktiviteter för personer i arbete är begränsat. 191 enkätsvar (svarande var både personer som upplevde ensamhet och de som inte upplever ensamhet) som lagt en grund för hur utvecklingsarbetet kan utformas under 2025. Det uttrycktes önskemål om vilken typ av stöd/aktivitet som önskas, vilka organisationer som bör vara aktiv med också andra viktiga aspekter.

Shared reading – Högsbo bibliotek Samarbeta fram en struktur för att arbeta med metoden shared reading, till skolelever med problematisk skolfrånvaro.	Kulturförvaltningen/Högsbo Bibliotek, GSF/Elevhälsan och Hovåsskolan samt Communityskolan	Ett samarbete som lett till att en struktur har tagits fram under hösten 2024. Våren 2025 planeras grupp med elever att starta. Träffarna kommer att vara digitala.
Kompetenshöjande insats – Våld i nära relation Inköp av litteratur kring våld i nära relation till medarbetare i syfte att stärka professionella i att långsiktigt arbeta med personer som utövar och utsätts för våld i nära relation.	SF Sydväst.	Inköp av litteratur kommer att bidra till att gemensamt fördjupa kompetensen hos medarbetare inom det nystartade relationsvåldsteamet i sydväst.
PAX i skolan Skolpsykologer har utbildats till instruktörer i den evidensbaserade metoden PAX i skolan. Metoden främjar trygghet och studiero genom: - Tydliga förväntningar kombinerat med positivt beteendestöd - Träning av sociala färdigheter och förmågor - Färdigheterna tränas på ett lekfullt sätt	Samtliga stadsområdets folkhälsoarbete tillsammans med Grundskoleförvaltningen och extern utbildare Vestigio.	Under 2024 har 12 skolpsykologer har utbildats som sedan har utbildat minst två lärare vardera, vilket har utökat redan befintligt arbete enligt metoden. Det är främst elever på lågstadiet som har tagit del av metoden. Metoden har inneburit en minskad upplevd stress hos läraren och större förmåga att vara tydlig i klassrummen. Utvärdering visar att elever gillar verktyget. Folkhälsomedel har finansierat utbildning och metodens klassrumsmaterial. Grundskoleförvaltningen har en plan för vidmakthållande av PAX i skolan genom att den centrala elevhälsan tillhandahåller samordning och fortsatt handledning/utbildning.

Gemensamt arbete utifrån studenters psykiska hälsa Tvärsektoriell samordningsgrupp med syfte att främja studenters psykiska hälsa i Göteborg. Gruppen arbetar för att utveckla tvärsektoriell samverkan, dela kunskap och erfarenheter på temat. Det sker exempelvis genom kartläggningsarbete och orsaksanalyser tillsammans med målgruppen. Vidare genom att planera och genomföra nätverksträffar för funktioner som möter målgruppen.	Utvecklingsledare Folkhälsa från respektive stadsområde, representanter från Chalmers, Göteborgs Universitet. En regionutvecklare från Västra Götalandsregionen deltog under första halvåret. Samordningsgruppen har tät samverkan med studentkårsrepresentanter och studentforum.	Samordningsgruppen bjuder in ett nätverk bestående av representanter från olika verksamheter och organisationer. Syftet är att mötas över professions- och verksamhetsgränser, få erfarenhetsutbyte, höja kunskapen och utveckla samverkan för att främja studenters psykiska hälsa. Studentkårerna involveras löpande och är med i planering samt utförande av nätverksträffar. Teman på träffarna är teman som påverkar studenters psykiska hälsa och som har pekats ut av studenter. Under året har det varit en nätverksträff på temat bostäder där det var 60 deltagare. Kommande nätverksträff på temat tillgänglig hälso- och sjukvård har förarbetats.
--	--	---

5.2.2 Analys/reflektion

Att öka psykisk hälsa är ett brett och stort arbete och under året har fokus varit på ökad kunskap men också på att öka känslan av egenmakt och gemenskap bland annat genom att skapa förutsättningar för sociala nätverk. Flera av de insatser som skett 2024 kommer att fortsätta att utvecklas 2025 exempelvis så har arbetet med ofrivillig ensamhet och självhjälpsgrupper varit förberedelser för att starta upp.

4.3 Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit

Makt över det egna livet och delaktighet i samhället är fundamentala livsvillkor för varje människa. Delaktighet är både en grundlagsstadgad rättighet och en grundläggande princip för att förverkliga de mänskliga rättigheterna. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att främja alla individers möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Delaktighet är en viktig förutsättning för förbättrade livsvillkor och hälsa.

4.3.1 Strategi för att uppnå målområdet

Främja goda levnadsvanor. Skapa trygga sammanhang för kvinnor.

Insats – målgrupp	Aktörer	Resultat/analys
Trygghet och hälsa för könsstympade kvinnor Könsstympning orsakar medicinska och psykiska besvär och är olagligt. Det finns ett stort behov av att bryta tystnaden kring frågan och arbeta aktivt för kvinnors och flickors hälsa och välmående. Samtalsträffar inklusive fysisk aktivitet har erbjudits i syfte för berörda kvinnor att ses för att prata om hälsa, skapa egenmakt samt bryta tystnaden kring kvinnlig könsstympning.	Socialförvaltning Sydväst/Resursteam Heder i samverkan med ”Existera”. https://www.existera.org/	Under våren träffades kvinnor vid fyra tillfällen och under hösten har samtalsträffarna ägt rum var tredje vecka. 25 unika kvinnor har deltagit. Träffarna har inletts med fysisk aktivitet och därefter har samtal förts med en erfaren samtalsledare. Det har skapats ett tryggt sammanhang för kvinnorna att samtala kring sin fysiska- och sexuella hälsa. Alla kvinnor är eniga om att man måste och att de vill prata om kvinnlig könsstympning (KKS). Kvinnorna har uppskattat att bli lyssnade på och att få diskutera kring de meningsskiljaktigheter som finns inom KKS för att öka kunskapen hos varandra. ”Existeras” samtalsmodell har varit till stor hjälp.
Arvoderade uppdrag till Hälso guider Hälso guidesarbetet bygger på hälso guidernas engagemang och de behöver därför erbjudas uppdrag regelbundet. Under första delen av 2024 fick Hälso teket färre förfrågningar om arvoderade uppdrag från andra verksamheter. Under hösten har Hälso teket därför arbetat för att fler verksamheter ska använda sig av hälso guider för att nå ut till olika målgrupper. Arvodet till hälso guiderna har bekostats av folkhälsomedel via Hälso teket. Det långsiktiga syftet är att nå ut med hälso information till målgrupper som annars är svåra att nå ut till.	Hälso teket i Väster Projektet SWITCH	Hälso teket har under hösten samarbetat med ett EU-projekt som kallas för <i>SWITCH</i> som har till syfte att främja hållbara och hälsosamma matvanor hos invånarna i Europa. (https://www.ri.se/sv/vad-vi-gor/projekt/switch) Tio hälso guider har deltagit i ett uppdrag om hållbar och hälsosam mat. Hälso guiderna har spridit information i sina nätverk digitalt- och i fysisk form. I fysisk form har de nått 290 personer och betydligt fler i digital form. Vidare har sex hälso guider arbetat med information om att Hälso teket finns och att personer som har behov av att komma i gång med fysisk aktivitet har möjlighet att prova på Hälso tekets pass, ibland i följe av en hälso guide.

		Cirka 95 (digitalt 208) kvinnor och män mellan 15–94 år har fått kännedom om Hälso- och sjukvårdens program. Nya deltagare har besökt Hälso- och sjukvårdens fysiska aktiviteter.
Möjliggöra deltagandet i fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättning Fritidsbanken köpte under 2023 in utrustning/fritidshjälpmedel som riktar sig till personer med olika former av funktionsnedsättning. Under 2024 har uppsökande arbete bedrivits för att sprida information och öka kompetensen om vilka fritidshjälpmedel som finns att låna. En film har tagits fram för att sprida kunskap om fritidshjälpmedel och möjligheterna att låna dessa på Fritidsbanken Frölunda. Information har spridits vid olika event på exempelvis Internationella funktionsrättsdagen, Tillsammans-festivalen, Veteran-VM och flertalet mindre lokala event. Vid dessa tillfällen har målgruppen varit personer med funktionshinder och verksamheter som möter personer med funktionsnedsättning.	Utvecklingsledare Folkhälsa från respektive stadsområde och Fritidsbanken Frölunda. Dialog med Fritidsbanken Sverige och Parasportförbundet.	Många fler känner till att det finns fritidshjälpmedel att låna hos Fritidsbanken Frölunda. Det finns ett ökat intresse för hjälpmedlen hos organisationer men också hos enskilda individer. Fritidsbanken ser att målgruppen fortsatt är svår att nå ut till.

Gemensamt arbete utifrån arbetsgrupp för personer med funktionsnedsättning En stadenövergripande arbetsgrupp med syfte att främja hälsan hos målgrupper med funktionsnedsättning drivs av Utvecklingsledare Folkhälsa. Arbetsgruppen har sammanställt en fördjupad målgruppsanalys över personer med funktionsnedsättnings livsvillkor, hälsa och behov tillsammans med representanter från Förvaltningen för funktionsstöd. Syftet med målgruppsanalysen är att öka kunskapen om målgruppens behov samt initiera samverkansinsatser som främjar målgruppens hälsa.	Utvecklingsledare Folkhälsa från respektive stadsområde, Förvaltningen för funktionsstöd (FFS)	Målgruppsanalysen har presenterats i olika forum och har resulterat i ökad kunskap och dialog om målgruppens livsvillkor, hälsa och behov.
---	--	--

4.3.2 Analys/reflektion

Inom målområdet har vi arbetat för att främja goda levnadsvanor och för flera målgrupper och för att de ska nås av information för att delta i aktiviteter på lika villkor som andra. Samtalsgrupperna för könsstympade kvinnor har främst syftat till att skapa ett tryggt sammanhang för att prata om könsstämpning men ”hälsoinslaget” har varit en ingång.

4.4 Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer

Den fysiska miljön vi lever och verkar i, det vill säga livsmiljön, har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljöns utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Både psykisk och fysisk hälsa påverkas i hög grad av levnadssätt och det omkringliggande samhället.

4.4.1 Strategi för att uppnå målområdet

Bidra till en positiv områdesutveckling. Utjämna livsvillkor och hälsa genom att stärka hushåll med låg ekonomisk standard.

Insats och målgrupp	Aktörer	Resultat/analys
Stärka barnfamiljer i ekonomisk utsatthet Genom ett utvecklingsarbete samt en studie om mötesplatsens betydelse för främjande och förebyggande arbete. Utvecklingsarbetet har fokuserat på två områden: Ökad kunskap hos de professionella, sprida information om verksamheter som kan stärka familjerna och deras ekonomi. Föreläsningar till professionella som möter barn och deras föräldrar. Tre föreläsningar erbjöds (repriser från 2023) vid olika dagar och tider för att möjliggöra för fler att delta. Teman var: - BRIS; Barnens perspektiv - Stadsmissionen; Familjernas perspektiv - Budget – och skuldrådgivning; Vilket stöd finns att få? Spridning av information. Information om vilka verksamheter som kan fungera stärkande samtidigt som det är bra för klimatet, med mål att nå fler så att de kan hitta till verksamheter såsom maträtt, Stadsmissionen, SMARTA kartan och Leksaksbiblioteket. Intervjustudien genomfördes i Högsbohöjd/Högsbotorp inom ramen för ett mastersarbete i kvalitetsförbättring.	SF Sydvest (Folkhälsa och FCA)	Föreläsningarna: Deltagandet var aktivt men lågt 3–10 personer per tillfälle. Informationen har skickats ut (i form av en affisch) till dem som deltagit på föreläsningarna samt via olika nätverk och kontakter till dem som är verksamma i Högsboområdet. Intervjustudien genomfördes i Högsbohöjd/Högsbotorp och visade att det universellt hälsofrämjande, vilket i detta fall är den generellt öppna verksamhet som finns, är oerhört viktig för de föräldrar som bor i området. Det handlar om verksamheter/platser dit alla kan komma och gå under öppettiderna. På dessa platser kan föräldrar ta del av den sociala gemenskap, möten mellan människor samt att genom den sociala samvaron bli bekräftade och sedda som medmänniskor men också som föräldrar. Det handlar om att stärka det som är bra men också att få den avlastning och stöd som mötesplatserna ger föräldrarna. Viktigt är att det finns flera platser för att tillgodose fler.

Bidra till en positiv områdesutveckling i Högsbo Under 2024 har folkhälsoarbetet fokuserat mer på mellanområdet Stora Högsbo. Det var något som lyftes i behovsanalysen och påbörjades redan 2022. Enligt behovsanalysen har vissa primärområden i Stora Högsbo liknande utmaningar som Frölunda Torg och Centrala Tynnered.		Folkhälsoarbetet har lett till att ett nätverk med fokus på Högsbohöjd/Högsbotorp tagit form. Det startade med en workshop i mars med över 40 deltagare från olika verksamheter i närområdet. Workshopen hade fokus på statistik och erfarenheter om närområdet Högsbohöjd/Högsbotorp engagemanget var stort. Nätverket ska genom att arbeta tillsammans skapa positiva förändringar i närområdet och därigenom bidra till en hållbar utveckling. Områden som nätverket vill samverka kring initialt är medborgarperspektiv/inflytande, gemensam kommunikation och ekonomisk utsatthet. Nätverksträff i november genomfördes på tema Ekonomisk utsatthet med strax över 30 deltagare. En struktur med arbetsgrupp och årshjul har tagits fram inför 2025.
Sommar i Högsbohöjd Samverkan och samarbetet i nätverket beskrivet ovan ledde till att det blev aktiviteter de första 7 dagarna på sommarlovet i och runt hyresgästföreningens lokaler på Pennygången 50.	Reningsborg, SF sydväst/Fritidsverksamheten Axel/Fritidsbanken, Bostadsbolagen (Stena fastigheter, Familjebostäder och Poseidon), HGF Pennygången, Torpadammens Vänner.	Det var positivt att antalet barn ökade från första dagen till sista dagen vi serverade mellan 8 och 30 luncher per dag vilket är den bästa indikatorn på unika antal besökare. Det tyder på att barnen uppskattade aktiviteterna och hade det roligt. Aktiviteter främjade läsning, fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor. Arbetet skedde genom att ett IOP stiftades mellan Reningsborg och Socialförvaltning Sydväst. Alla verksamheter som var medskapare vill gärna att en liknande satsning görs 2025, då kan förutsättningarna bli bättre genom att planeringen startar tidigare vilket skulle medföra även att

		informationen kommer ut mer strukturerat och i god tid.
	Kulturförvaltningen Högsbo bibliotek	Barnbibliotekarier deltog tillsammans med övriga samarbetspartners i sommarlov i Högsbohöjd för att erbjuda barnen olika former av lovverksamhet under sina första lovveckor. Bland annat introduktion av sommarboken.
IOP med Högsbo leksaksbibliotek Genom samverkan inom ramen för ett IOP är målet att utveckla Leksaksbiblioteket som en öppen mötesplats med främjande aktiviteter som bland annat bidrar till klimatarbetet och tryggheten i närområdet.	Torpadammens Vänner/Högsbo Leksaksbibliotek	Medlemsantalet har ökat och nya besökare hittar till verksamheten det har blivit möjligt att hålla öppet en dag till i veckan, utöver de två tidigare. Det har gjorts leksaksinköp efter medlemmars och besökares önskemål. Syftet är också att bygga upp ett stabilt och attraktivt låneutbud för framtiden. Högsboleksaksbibliotek har fungerat som en mötesplats för småbarnsföräldrar och bidragit till barnens rätt till lek och lärande.
Uppmärksammat särskilda områden i Askim utifrån Behovsanalys utifrån befolkningens hälsa och livsvillkor – Stadsområde sydväst Ett samverkansmöte mellan olika aktörer hölls i närområdet Pilegården. Fokus var att prata om Pilegården och Kobbegården och vad inbjudna aktörer uppfattar om närområdets invånares behov utifrån livsvillkor och hälsa.	Olika verksamheter som finns inom SF Sydväst, Kulturförvaltningen, ÄVO, Idrott- och föreningsförvaltningen, Askims IK, PRO Askim	Den stora vinsten var att olika aktörer i området fick träffa varandra för att kunna hitta samverkan. Som exempel på resultat kan PRO Askim ibland ses på fritidsgården Pilen fortsättningsvis. Vidare fick Askims IK och fritidsgården Pilen kontakt och kännedom om varandra. Kontakter skapades också med biblioteket och fritidsgården.

4.4.2 Analys/reflektion

Inom målområdet har vi valt att arbeta med områdesarbete. Vi ser att det är ett bra sätt att täcka in många frågor och att jobba mer lokalt i vårt stora stadsområde. Det ger en närhet till invånarna och vi ser tydligare vad som är viktigt i området. Att fokusera på ett mindre område gör att insatser kommer invånarna till godo på ett tydligare sätt. Det har bidragit till en utveckling i Högsbohöjd, Högsbotorp då olika aktörer har börjat samverka. Det kräver dock tid och resurser. Initialt fungerar UL folkhälsa som samordnare för arbetet men arbetet syftar till att involvera fler så att samverkan mellan aktörer och att aktiviteter i området i förlängningen blir ett naturligt inslag.

4.5 Öka förutsättningarna för äldre med livskvalitet

För ett hälsofrämjande, friskt äldre är det betydelsefullt att kunna påverka sin tillvaro och sin livssituation. Att känna delaktighet i samhället och ha möjlighet till fysisk aktivitet ger förutsättningar till ökad fysisk, psykisk och kognitiv hälsa. Även social gemenskap bidrar i hög grad till äldre med livskvalitet.

4.5.1 Strategi för att uppnå målområdet

Främja goda levnadsvanor. Motverka ensamhet.

Insats och målgrupp	Aktörer	Resultat/analys
Fallförebyggande insatser Andelen seniorer 65 + i Sydväst är högre än snittet för Göteborg och vi har bedrivit ett riktat fallförebyggande arbete. Förutom fysisk aktivitet har information om fallprevention samt stöd för att bedriva fysiska övningar som är fallförebyggande getts till olika verksamheter som träffar målgruppen. Arbetet har genomförts av en fysioterapeut.	Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO)	Sammanlagt sju enheter inom hemtjänsten samt larmenheten har fått information, utifrån fallstatistik, om vikten av fallprevention. De har även fått information om möjlighet till fallpreventiva insatser såsom att målgruppen kan ta del av gruppaktiviteter och få individuellt stöd för fallprevention. Även enheten som arbetar hälsofrämjande- och förebyggande har fått stöd till förmån för fallpreventiva aktiviteter. Stöd för träning i hemmet har givits cirka 15 personer. Fysisk aktivitet är fallförebyggande och det så kallade Balanslyftet (benstyrka, rörlighet, koordination och balans) har hållits erbjudits två gånger/vecka med

		mellan 9–29 deltagare/tillfälle. Även Tai chi för bättre balans har hållits utomhus i Positivparken i Frölunda.
Senior Sport School Det är viktigt att bibehålla och förbättra hälsa hos målgruppen seniorer Senior Sport School är ett koncept som har tagits fram av RF-SISU. I Senior Sport School får personer 60 + möjlighet att prova på olika fysiska aktiviteter hos lokala föreningar och ta del av föreläsningar kring hälsa under 12 tillfällen. Under våren testades konceptet i sydvästra Göteborg med lyckade resultat och en andra omgång har genomförts under hösten. För mer information se: https://www.rfsisu.se/distrikt/vastra-gotaland/vi-arbetar-med/projekt-och-satsningar/senior-sport-school	Senior Sport School på RF SISU och ÄVO	Sammanlagt har 46 personer deltagit under året. 32 kvinnor och 14 män. Deltagarna fick prova boxning, badminton, boule, orientering, bordtennis, gåfotboll, pickleball, skytte, friidrott och linedance, gymnastik och hockey. De teoretiska pass som genomfördes var med olika teman: motivation, skadeförebyggande, hjärnhälsa, fysisk aktivitet, hjärt- och lungräddning, vitalitet & livsglädje. Deltagarna lärde känna varandra. Många värdesatte att komma in i ett nytt socialt sammanhang och tyckte om att få prova nya aktiviteter. Några deltagare har fortsatt i aktiviteter efter avslut, några ville fortsätta att prova olika saker, andra tog upp gamla aktiviteter. Någon skulle ansluta sig till en förening utan att träna, för att föreningen verkade så bra.
Gemensamt arbete utifrån arbetsgrupp äldres hälsa	Utvecklingsledare Folkhälsa från respektive stadsområde samt ÄVO.	Under 2024 har gruppen samarbetat med ÄVO: s främjande och förebyggande avdelning för planering av workshops i syfte att öka kunskapen om folkhälsa för medarbetare. Några workshops har genomförts, några genomförs under 2025.

4.5.2 Analys/reflektion

Det är värdefullt att Senior Sport School har startat i stadsområdet, det är ett bra koncept med både teoripass och aktiviteter samt som skapar en gemenskap mellan deltagarna. Tendensen har varit att personer som redan har sammanhang i sin vardag deltar i ännu en aktivitet. Dock är konceptet värdefullt för vem som än deltar men den verkliga utmaningen är att nå dem som behöver det bäst i stadsområdet.

5 ÖVERGRIPANDE REFLEKTIONER

Hanteringen av kommunens finansiering av samverkansavtalet med regionen har försvårat arbetet under både 2023 och 2024. Avtalets syfte kring att stimulera ett behovsstyrt folkhälsoarbete är svårt att fullfölja då finansieringsfrågan inte har haft, för folkhälsoarbetet, någon ändamålsenlig lösning.

Positivt är att utvecklingsledare folkhälsa i staden fortsatt har en ökad och god samverkan mellan stadsområdena. Arbetsgrupper finns utifrån olika målgrupper och/eller teman. Detta har varit mycket givande och ett enklare sätt att komma framåt i vissa frågor nu när Göteborgs Stad är uppdelad i fackförvaltningar.

I Stadsområde sydväst har vi ett Forum för operativ samverkan där representanter från olika förvaltningar i Göteborgs Stad ingår. Koordinatorer för familjecentrerat arbete (FCA) ingår också i den här gruppen. Under 2024 har UL Folkhälsa koordinatörer för FCA gemensamt planerat arbetet. Hälsoutvecklaren för Hälsoverket i Väster ingår också i gruppen.

Under året har vi främst arbetat med fokus på områdesarbete i Stora Högsbo men även på områden i Askim beskrivet ovan. Gruppen kan göra inspel och även ta del av behovsanalysen för sydväst. Denna grupp har även en koppling till Forum för stadsområdessamverkan i sydväst som även behandlar andra så kallade kommungemensamma frågor.

Dessa forum har skapats för Göteborgs Stad och för att skapa förutsättningar för samverkan. Dock är det viktigt att vi i folkhälsoarbetet även samverkar med regionala såväl som ideella organisationer. Under året som gått har vi anordnat workshops och möten med sådana aktörer tillsammans med Forum för operativ samverkan. Utöver detta samverkar vi med externa aktörer utifrån teman eller målgrupper där vi finner att det finns ett behov.

UL folkhälsa ingår inte det forum som finns för Närområdessamverkan (NOSAM). Det ses som ett viktigt utvecklingsarbete att ta del av det arbetet som sker i NOSAM men också att skapa relationer och föra in folkhälsoperspektivet i dessa sammanhang. De regionala verksamheterna ser vi som en viktig samverkanspart för befolkningens hälsa.

6 EKONOMISK REDOVISNING

Göteborgs Stad har omorganiserats och en del förvaltningar arbetar stadenövergripande. Vissa insatser som har skett i samarbete med dessa förvaltningar har också bedrivits i samverkan med andra stadsområden utifrån folkhälsoavtalen. Om insatsen har inneburit mindre kostnader så har vi kommit överens om vilket stadsområde som tar kostnaden för att minska administration i annat fall har kostnaden delats på alla fyra.

ÅR 2024	BUDGET		UTFALL	
	DRNG	SN	DRNG	SN
Utvecklingsledare folkhälsa (lön inkl. lönebikostnader)	406 500	1 277 500	21 609	1 378 391
Omkostnader (admin, kostnader, resor, kurser etc.)	38 000		32 879	
Folkhälsoinsatser:	DRNG	SN	DRNG	SN
Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor	1 328 500	478 500	1 345 865	296 500
Öka den psykiska hälsan	195 000	70 000	268 669	69 000
Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit	202 000	450 000	245 000	68 000
Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer	106 000	0	201 369	0
Öka förutsättningarna för åldrande med livskvalitet	155 000	155 000	105 000	105 000
Summa	2 431 000	2 431 000	2 220 391	2 220 391
Kvarvarande medel			210 609	210 609
Återbetalning till DRNG			210 609	